

Ordet, ja, at man endog er gaaet dertil, at man har stillet Underendringsforslag til dem; thi af den Besskaffenhed mener jeg rigtignok ikke, at Endringsforslagene selv ere. Det, som man maatte tale om her, maatte være Principet i den hele Sag, og saa gjerne jeg som sagt vilde være med til at hjælpe det ærede Medlem, ser jeg mig dog ikke istand til at gjøre det ved disse Endringsforslag. Thi for mig stiller det sig saaledes, at naar man vil imødegaa Berøgelser fra Arbejderstanden, saa maa man sselne vel mellem to Ting. Det ene er det, der kan tjene til at afhjælpe den øieblikkelige Trang, og det Andet er det, der i det Hele taget kan tjene til at hæve Arbeideren i Samfundet. Vilde vi afhjælpe den øieblikkelige Trang og gjøre det med Penge, ja, mine Herrer, saa skal der mange Penge til, thi da vilde vi med Penge søge at forrykke Samfundsforholdene. Vilde vi derimod søge at fremme Arbeiderens Stilling i Samfundet, kunne vi intetsteds gjøre det bedre end her og uden Penge. Vi kunne gjøre det ved Lovgivnings-Institutionen, og derved skal jeg da navnlig henvisse til, at hvad Lovgivningsmagten kan gjøre, er at fremme Eighedsprincipet i Samfundet. Vi ere gaaede et Skridt i denne Retning derved, at vi have indført a'mindelig Bærnepligt og affkaffet Stillingsvæsenet, det er et væsentligt Skridt i Retning af Eighedsprincipet; men vi kunne gaa et andet Skridt ved at gaa længere ned, og det er Noget, jeg vil henstille til ærede Medlemmers Overveelse, nemlig at fremme Almenundervisningen i Elementarskolerne. Gaa vi ind paa ad saadanne Veie og ved saadanne Midler ved Revision af vore Skoleanordninger at fremme Eighedsprincipet, og derved søge at hæve Arbejderstanden op i Samfundet, saa tror jeg, at vi derved have gjort noget Godt og Gavnligt. Hvad vi i anden Retning kunne gjøre, respekterer jeg fuldstændigt, at vi leilighedsvis hjælpe Noget her og hjælpe Noget der, f. Ex. give nogle Præmier for Husflid osv. osv. Disse Ting ere i og for sig overmaade gode; men man tro ikke, at disse smaa Summer vilde være tilstrækkelige til, at det store Princip i denne store Sag kan fremmes; thi jeg tror, at man derved let kom-

mer fra denne store Sag, som har et høit Eving, ned i det Smaa. Hvad har det ærede Medlems Tanke været? Den har været den: Lader os, naar vi vilde stræbe efter at fremme Arbeidernes Vilkaar, se, om der ikke er nogen Industri eller noget Arbeidsforetagende, som kan gøres, og som vil være gavnligt for Landet og paa samme Tid skaffe Arbeide. Derved vil Arbeideren faae Fortjeneste, og hans Stilling blive opgjulpen. Saa har da det ærede Medlems Tanke meget rigtig vendt sig mod den jydffe Heide, og han har sagt: Ved at opdyrke denne Heide gjøre vi ikke alene Noget, der er godt for Staten, men ogsaa Noget, der er godt for Arbeideren, ved at skaffe dem Arbeide. Dersom denne Tanke laa ene for det ærede Medlem, vilde jeg sige, at den var overmaade god; men jeg tror rigtignok, at disse Præmier, disse Smaasummer, som man her har bragt i Forslag, og som skulle hjælpe til at opdyrke Heberne, vilde flaa overmaade lidt overfor det store Spørgsmaal. Men fra et andet æret Medlems Side, det ærede Medlem fra Ringkjøbing Amt (Sylvester Jørgensen), har jeg hørt, at man skulde gjøre det ved at anlægge Jernveie derovre. Derved kommer man imidlertid ind paa et Spørgsmaal af en ganske anden Besskaffenhed, og det er: Skal man skabe Arbeide for Arbeiderens Skyld? Dette tror jeg er den allerfarligste Veie, hvorpaa man kan komme ind. At foretage Arbeider, som i og for sig vel kunne være gavnlige og nyttige, men som dog ikke staa i Forhold til de Besskaffinger, som ere forbundne med dem, at foretage saadanne Arbeider alene for Arbeidernes Skyld og ikke for Arbeidets Skyld, er en overordentlig farlig Veie, som har viist overordentlig flette Følger i Frankrig. (Rosod: Det ligger ikke for her.) Det ligger ikke for her, siger det ærede Medlem; jo, det ligger for, forsaavidt det ærede Medlem har kastet de jydffe Jernbaner ind i Forhandlingen. (Rosod: Det har jeg ikke gjort.) Jeg taler ikke alene om det ærede Medlem, men om de foregaaende Talere. Der er et andet Punkt, som jeg ikke kan undlade at berøre med det Samme, og som er kommet frem i alle disse Arbeiderberøgelser, og det er et Ønske fra Arbeidernes Side om saa at sige